

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

ההנהגה הראויה בליל חג שבועות
מתוך 'עץ חיים' למהרי"ץ
ח"ב דף מ"ה ע"ב
אחרי צאתו מבהכ"נ יבוא הביתה
שש ושמח לעשות מלאכתו
מלאכת שמים ויקדש קידוש היום
בשמחה ויזהר שלא יקדש עד צאת
הכוכבים דכתיב תמימות תהיינה
(אחרונים), ושוב ישב לאכול על
שולחנו מעוטף כאילו יושב לפני
האלודים. ולע"ע לא יאות
להרבות באכילה ושתיה כי
המאכל מביא את השינה וימנע
מלימוד הלילה הזאת או לפחות
יקרה לו מקרה בלתי טהור שלא
יזכה לימנות עם הקהל מתחילת
הקריאה ומגרעות נתן ח"ו על כן
צריך להקדים בזריזות לסעוד
סעודתו המביאה לידי זהירות
לכבוד קונו לילך לבהכ"נ לחזות
בנועם ה' ולבקר בהיכלו:

המשך בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

יברכך ה' וישמרך וכו' (במדבר ו. כד)

מובא ב'עצי לבנון' למהר"ס נחשון (וחש) זצ"ל על פס' זה: אמרו רבותינו זכרונם
לברכה: "לעולם האמצעי שלם" וכלומר האמצעי תמיד יהיה תמיד הממוצע
המספרי של מה שלפני ומה שלאחריו, וזהו שאנו אומרים ברכינו בברכה
המשולשת בתורה, כיצד? "יברכך" יש בו ג' תיבות, יאר יש בו חמש תיבות, ישא
יש בו שבע תיבות. פסוק ראשון ואחרון יש בהם עשר תיבות והאמצעי חמש
תיבות (והוא הממוצע המספרי שלהם).

ועוד תמצא א'-ב' א' = אחד, ב' = שתיים, ג' = שלוש, תניח האמצעי שהוא הבית
ותחבר א' ג' יעלו ד' והבית שניים הרי אמצעי שלם וכו' ד' ו' [שווה] והאמצעי
שהוא האות ה' חמשה ועוד ז' = שבע, ט' = תשע, הרי שש עשרה ו-ח = שמונה
הרי האמצעי שלם וכן על דרך זה והבן.

וכן חנה בחרה דרך האמצעי שאמרה: "ונתתה לאמתך זרע אנשים" – לא ארוך
ולא קצר כי לעולם האמצעי שלם עד כאן. עכ"ל.

בענין דרך הממוצע כבר האריך בזה מרן הגר"י רצאבי שליט"א באחד משיעוריו
השבועיים שבכל העניינים עם ישראל נוהג בדרך הממוצע וכגון 'שבת',
שמוסלמים עושים אותה ביום שישי והנוצרים עושים אותה ביום ראשון ולהבדיל
ישראל עושים אותו בין לבין ואכמ"ל.

וגם בענייני מדות האריכו בספרים הקדושים שיש לאדם לתפוס את דרך הממוצע
ולא יהיה קיצוני [מלבד הגאון] ואכמ"ל, אלא א"כ תפוס הוא במידה מסוימת
במשיכה רבה, דאז יש לו להתנהג בקיצוניות לצד השני בכדי להגיע במדה זו
לממוצע, ונתנו דוגמא לזה לברזל שהוא עקום לצד אחד, בשביל ליישרו יש
לעקמו לצד השני וכך יתיישר ויהיה באמצע ודי בזה להבין הדברים לאשורם.

ומזה נלמד לכמה עניינים חשובים. ראשית כאשר אנו רוצים להשפיע לשנות דברים בילדים יש לעבוד עמהם בהתאם
לקצניותם באותו ענין, ואם הם גדולים ברי הבנה, כדאי להסביר להם זאת למען ילכו מרצונם בדרך טובים ויפעלו בהתאם
לדברים.

מלבד זאת יש הורים המקצינים בהנהגותיהם בביתם, הן בדברים רוחניים והן בדברים גשמיים, ונדמה בעיניהם שטובה הם עושים
לפרוש מענייני העולם הזה, או להיפך מתירנים הם ביתר עז וטוענים שעייז הילד יתחשל כי כך יטעם ויתגבר ר"ל מהאיי דעתא.
ואף אם נראה בעיניהם שילדיהם מקבלים באהבה וברצון דבריהם והנהגותיהם, לא כל מה שנראה לעיניהם כן הוא וכבר היו
דברים רבים מעולם, שאחר שהגדילו פרקו עולם לצד השני (גם אלו שעדין לא עזבו דרך התורה) כי הרגישו חסכים גדולים
מילדותם, וכבר שמעתי זה רבות ואף מאנשים נשואים מזה כמה וכמה שנים.

וע"כ יתבונן האדם בגדולי תורה [ולא על מי שמחשיב עצמו לגדול בתורה והמבין הבין], כיצד הם הנהיגו עצמם בצעירותם
בביתם, וישמע דבריהם מהי הדרך הממוצע שיש לילך בה, ויזכה לבנים צדיקים ישרים הולכים בדרך תמים, כאבותינו הקדושים.

יתגדך משפע בריכה העליונה, האיש הרם במעלה והוא מזקני העדה וחפץ בעילום שמו ובאשקלון
מושב, אשר מחזק רבות מסורת אבותינו הנאמנה, מהונו אשר זיכהו בוראו. יה"ד שיראפה כל זרעו
יראים ושלמים, עושים רצון קונם באהבה ובשמחה ובתמים, מתוך בריאות וחיים ארוכים דשנים ורעננים

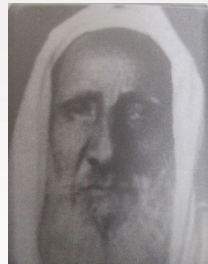
האם אפשר לומר אזהרות לפני תפילת שחרית?

בגיליון של שבוע שעבר הבאנו את תשובת מרן הגאון רבינו יצחק רצאבי שליט"א וכאן מובא מה שאמר בשיעורו השבועי מוצש"ק במדבר התשע"ט

ישנם הרוצים לומר את האזהרות בליל שבועות, כיון שביום אחר קריאת התורה הדבר קשה עליהם. עייפם אחרי הלימוד במשך כל הלילה. בעבר חשבתי כי לא כדאי לשנות ממה שנהגו אבותינו לקרוא בבוקר, אחר הקריאה, כיון שהקריאה היא כמתן תורה, ואילו האזהרות הם מצוות התורה, ממילא מקומם הראוי להם הוא אחר קריאת עשרת הדיברות. אבל לפני כשנתיים או שלוש שנים שיניתי את דעתי, כי מצאתי אסמכתא לקרוא את האזהרות בלילה, וגם הרב משה הזכיר זאת בקצרה בקונטרסו [עמוד ט"ז] בזה"ל, אפשר לאמרם בלילה קודם לימוד הוזהר.

עתה נביא בפניכם את מקור הדבר וכיצד הגעתי למסקנא זו. מצאתי שהיה מנהג כזה כבר לפני דורות רבים, כי אפילו רבינו משה קורדובירו, הוא הרמ"ק, מגדולי המקובלים, כתב זאת בפירושו לזוהר הנקרא אור יקר [על הקדמת הזוה"ק, כרך א' דף ע"ו], בבואו להסביר את תוכן הלימוד בזמנינו, וז"ל שם, מה שנוהגים עתה לקרוא, תורה וכו' משנה, ואזהרות דרבינו שלמה בן גבירול תרי"ג מצוות שהם תיקוני הכלה, ואח"כ עד אור הבוקר ברזון דאורייתא. ממש מעניין שהוא מבין כך בפשיטות, וגם הרב משה צדק כמה שכתב לקרוא את האזהרות עוד לפני הוזהר.

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

אותו הדבר כתב גם רבינו משה בן מכיר בספרו סדר היום [סדר חג השבועות] הזכיר את המנהג הנ"ל, וזה לשונו, וזה הסדר שראוי לסדר בלילה הזאת בתחילה יעסוק וכו'. ויש נוהגין לקרוא האזהרות שסדר ר' שלמה ׳ן גבירול ז"ל שהוא כולל מצות עשה ומצות לא תעשה. מוכח בבירור שלפני הרבה דורות כבר נהגו לקרוא את האזהרות בלילה. ממילא אמרתי כי אפילו שאבותינו לא נהגו כך, אין זאת אלא בגלל שהם לא היו צריכים, אבל דורנו הוא חלש, ואנשים גם נרדמים בתפילה. אם נוסיף עליהם עוד את האזהרות, הם עלולים להירדם. לכן אם בלאו הכי ישנו פנאי בלילה, עדיף לקרוא את האזהרות בלילה.

מתוך 'מקרא קודש' דיני הכנה משבת ליו"ט ה'י"א להרה"ג משה רצאבי שליט"א

להוציא אוכלין ומשקין מההקפאה

מותר להוציא מהמקרר בשבת אוכלים או משקים קפואים כדי להפשירם לצורך יו"ט, כשאין בזה טירחא אפילו קצת (ש"ע המקוצר סימן צ"ו הערה ג'). אשרי האיש ח"ג פ"ג סעיף נ'. וע"ע שש"כ פ"י הערה ל"ג, וחזו"ע הלכות שבת ח"ב דף תמ"ו). ואם יספיקו להפשיר ולהיות ראויים אפילו קצת גם בשבת עצמה, הרי זה מותר להוציאם בכל ענין, שכיון שיכולים להיות ראויים לאכילה או לשתייה גם בשבת, אין ניכר כל כך שהוצאתם לצורך מחר דוקא (כן יש ללמוד מ"ש מהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק ח"ב סימן מ"א, ובבארות משה על פסקי מהרי"ץ ס"ק קע"ו, ובמילואים שם סימן כ', ובסוף הסימן באות א'. ונדון דידן קיל טפי). אבל להוציא עוף או בשר חי מהמקרר בשבת, אע"פ שאין בו משום מוקצה, מכל מקום יש בו משום מכין משבת ליו"ט, שכיון שבזמנינו אין מצוי לאכול בשר חי, ניכר לכל שהוצאתו הוא לצורך יו"ט. ובמקום דוחק המיקל בזה יש לו על מה לסמוך (כנלע"ד, ועל פי סברת המהרש"ג ח"א סימן ס"א שכל דבר שאם יעשהו בשבת לא יוכל לעשותו בחול לא הוי בכלל הכנה שאסרו חז"ל. ואח"כ ראיתי שכן הובא להתיר מטעם זה בפסקי תשובות סימן תק"ג אות א' יעו"ש. ועוד יש לצר לזה מה שנראה בדעת הרמב"ם והרשב"א דהוצאה לחודה שאינו תיקון בידים לא מקרי הכנה, וכמו שהרחבנו בזה ובשיטות הפוסקים בבארות משה סימן כ' יעו"ש"ב).

לחמם אוכל על פלאטה לצורך יו"ט

אין ליתן בשבת אוכל על המיחם או על הפלאטה [עם דבר המפסיק], כדי לחממו לצורך יו"ט, גם כשהאוכל מבושל כל צורכו, משום מכין משבת ליו"ט. ואע"פ שמניחו מבעוד יום בזמן שהאוכל יהיה ראוי להתחמם ולהנות ממנו גם בשבת, הואיל וחימום על האש הוא מעשה ותיקון בידים. ורק אם הוא מכויין בחימומו כדי להנות ממנו גם בשבת, הרי זה מותר (כנלע"ד, ועל פי הכלל שהעלינו בזה בס"ד בבארות משה סימן כ' אות א, יעו"ש"ה. וכ"כ בספרי זמנינו. עיין אשרי האיש ח"ג פ"ג ס"ג, שו"ת מחזה אליהו סימן ס"ד, ועוד. ואח"כ שמעתי מאאמור"ר שליט"א דסבירא ליה דמן הדין מותר ורק המחמיר תע"ב ע"כ. כנראה מטעם שנתניתו על המיחם אין בו טורח כלל. וע"ע בספר ויען שמואל כרך י"ט מדף ר"א והלאה. ואכמ"ל). ולהניחו בשבת על פלטה כבוייה, ולאחר זמן תידלק על ידי שעון שבת, הרי זה מותר, גם כשהפלאטה חוזרת ונדלקת בשבת. (דבשעה שנותן אין כאן מעשה ותיקון כלל, ואין ניכר בשעת הנתנה שהוא לצורך מחר, דאפשר שתידלק תכף ויתחמם קצת ויהיה ראוי גם לשבת. וכמו שמותר להוציא אוכלין ומשקים מההקפאה וכדלעיל, כן הדבר הוזהר. כנלע"ד. וכן שמעתי מאאמור"ר שליט"א שמתיר בזה). ובלבד שיהיה האוכל מבושל כל צורכו. ואם הוא תבשיל לח צונן, אם הוא מבושל כל צורכו, גם כן מותר (כן העלנו בס"ד בספרנו בנין משה חלק א', יעו"ש"ב).

לעילוי נשמת סעדיה בן מנצור ז"ל, רפאל בן סעדיה ז"ל, עורך בן צדוק ז"ל, רדה משה בן סעדיה ז"ל, רדה בת עווד ע"ה, תנצב"ה

לזש"ק תומר ישראל בן יעקב ואודליה בת מנשה

המשך מהעמוד הראשון ובזהר אמרו כי הנזהר לו בלילה הזאת בלישן ועמוד בסוד ה' ללמוד כל הלילה על משמרת עבודתו מתורה לנביאים וכו' שזוכה לבנים ובני בנים ת"ח ומכרזו עליה ואמרי ואני זאת בריתי אותם וכו' גם אמרו משמו של רבינו האר"י זלה"ה שניצול מכרת ומובטח לו שתעלה לו שנתו אשריו ואשרי חלקו ומה נעים גורלו הזוכה לעמוד בלילה הזה על לימודו תוככי עם סגולה ושינה בעיניו איננו רואה שזוכה לכל הכבוד שייעדו חכמי הזוהר ויעיין בזהר פ' בראשית: ועוד לו ברכות יעטה ועל ראשו יחולו בהיתו ברא מזכי אבא לתקן דבר שלא נזחרו בו האבות שהיו ישנים כל הלילה של מעמד סיני הוצרך הקב"ה להעיר אותם כדאי במדרש לכן צריך שיתכוין האדם לתיקון זה ובוה ישא ברכה מאת ה' (ועיין מ"א סי' תצ"ד):

גם מסגולת הלילה הזו לכפר על לילות עמל מנו לו כשמחת מריעות ושחוק והיתול: גם מסגולת הלילה כי ביום הזה העולם נידון על עוון ביטול תורה ובסגולת הלימוד בלילה הזאת יתקן המעוות (חמ"י דף צ"ט ע"א) ועוד סגולה כי בזכות הלימוד עתה פועל צדק עם השכינה ועם ישראל להוציא אותם מגלות החיל הזה: עוד מסגולת הלימוד עתה שאינו רואה שינה בעיניו לתקן פגם הראות אשר פגם בעייניו עילאין ובוה יפטר מהמלאך המשבר את עיני האדם בקבר כמ"ש האר"י זלה"ה.

טעם קריאת מגילת רות בחג מתן תורה

כתב מהרי"ץ ב'עץ חיים' ח"ב דף נ"א ע"א וז"ל: ונהגו לקרוא רות במנחה והטעם שאותו מעשה דבועו היה בימי קציר חטים שכלה בחג השבועות שמביאין שתי הלחם מחטים ובפ' אמור כתיב ובקצרכם את קציר ארצכם וכו' לעני ולגר תעזוב אותם מיד אחר הפרשת שתי הלחם שמביאין בשבועות ואלו קיים בועו ואמר שול תשולו לה וכו' ורות הייתה ענייה וגיוורת לכך קורין רות בו ביום (רד"א ולבוש סי' תצ"ד) ומ"א כ' בשם הילקוט סימן תתקצ"ז מה ענין רות אצל עצרת שנקרא בזמן מתן תורה ללמדך שלא ניתנה תורה אלא על ידי יסוריך (ע"ש סימן ת"ץ).

מהליכות אבותינו

בדרכיהם אתהלך...

לרפואת סעדיה עדי בן שלום צובירי בשכחע"י

ממנהגי יהודי שרעב בחג השבועות

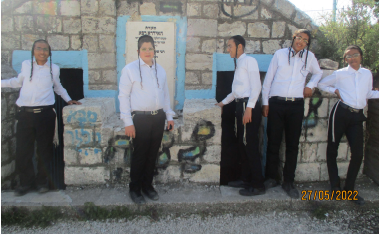
מובא בספר 'תולדות הרש"ש' ח"א דף רפ"ו (מהדורת נוסח תימן) על מנהגי יהודי שרעב וז"ל: בליל שבועות מתפללים כרגיל כיום טוב, ומקדשין וסועדין, וחוזרים לבית הכנסת. לומדים "קריאי מועד" כל הלילה, לא ישנים אנשים ונשים, ולא חוזרים הביתה רק אחרי התפילה בבוקר. אנשים ונשים באים לשמוע ושומרים מתי יפתחו השמים, כי יש להם קבלה מדורי דורות שבליל שבועות נפתחים השמים, ומי שמתפלל באותו הרגע שניפתחו השמים נענה. וקוראים לה בערבית "לילת אל-קדר" (בלשון הקודש: יד ה' הטובה). הנשים עושות לביבות בשביל ארוחת הבוקר, ואוכלים מאכלי חלב. יש והיו נותנים לערבים השכנים לביבות, וקוראים הערבים לחג השבועות "עיד אל-עושר" (תרגום: חג הלביבות). ומעשה היה בשנה אחת, ביהודי אחד שהיה לו שכן ערבי, והיה היהודי נותן לערבי בכל חג השבועות לביבות מתנה. שנה אחת טעה הערבי בחשבון, וחשב שכבר עבר חג השבועות והיהודי לא נתן לו לביבות. התרגו הגוי על היהודי והחליט להתנקם בו. עשה לו עלילה שיתחייב בהריגה. הלך הערבי ועשה צרכיו, והכריז שיש צואה במסגד, והלשין על היהודי שהוא השתין במסגד. לקחו את היהודי לבית הסוהר. היהודי הכחיש בכל תוקף שלא עלה על דעתו לעשות דבר כה, נתן שוחד, ושחררו אותו מבית הסוהר בערבות שיבוא ליום המשפט. ובפסק הדין על הזלזול במסגד הוא חיוב הריגה. היהודי הרגיש ששכנו יבוא ויעיד עליו. כשבא הביתה התחיל לבכות, והיה מקונן: "לא עויד יא עיד אל עושר מה אגית". (תרגום: הלוואי שאתה חג הלביבות לא היית. למה התרחקת כל כך, ואם היית בא מהר לא היו לי כל הצרות). וחזר על המילים כמה פעמים. שמע אותו הגוי השכן, אמר לו: "למה אתה אומר כך, מה- עוד לא בא חג הלביבות?" אמר לו: "עוד לא בא. הבטיח הגוי ליהודי שהוא יציל אותו ביום המשפט, שהוא בעצמו הכריז צואה במסגד. עד שהגיע יום המשפט, התייצב הגוי לפני השופט והעיד את האמת, בחושבו בשביל שהוא ערבי לא יעשו לו כלום." שאל אותו השופט: למה חיללת את המסגד? ומה הניע אותך לעשות זאת? אמר לו את האמת "הייתי מתרגז על היהודי, החלטתי להתפטר ממנו. ופייס אותי, ועכשיו אני מתחרט." ענה לו: "רצה להרוג את היהודי בעצה גסה של שקר, עכשיו היהודי משוחרר." והערבי פסק דינו להריגה, והרגו אותו על שחילל את המסגד. וברוך מצדיק דין זכאי.

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב שלמה מן אברהם תנעמי זצ"ל היה ממנהיגי הקהילה בישוב תנעם בשנים הסמוכות לעליה הגדולה.

התודה...

ו הברכה...

לאיש היקר במעלה, צנוע ונחבא, סייע מאוד לת"ת בחפץ לב ובשמחה, ה"ה רעואל בן חיים נ"י יד"ר שיתמלאן כל משאלות לבו לטובה, ויאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בגעמים, גבריאות איתנה ונהורא מעליא דשנים ורעננים. ויראה כל זרעו צדיקים וישרים, און פרץ ואון יוצאת את ה' ב"ה מהללים, ושמים יצא לפניהם כצבות הקדושים, אכ"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

תלמידי כיתה ח' יצאו לגיבוש לטיול חמשוש לרגל סיום לימודיהם בת"ת וכניסתם לישיבות הקדושות. תחילתו החל בלימוד ובלכתך בדרך בנסיעה, לאח"מ טיילו בנחל אלעל ולאחר מכן נפשו במימי הכנרת וסעדו צלי אש, והתפללו מנחה וערבית בקבר הרמב"ם ושאר הצדיקים השוכנים שם, ודרשו לילך ללמוד בבית מדרש על אף היום המעיף שחלף. נמו שיתם בוילה באור הגנוז, וביום שישי התפללו על קבר ר' יוסי בן יעקב והלכו נגד הזרם בנחל שניר, לאח"מ נהנו בבריכה ובמשחקי הוילה באור הגנוז. ביום שבת שבתו שם, כאשר את תפילת שחרית קיימו ברשב"י וקידשו שם שמים ברבים. בכל הסעודות דרשו בחורים הנועמים ומחנכם והמנהל העומד בראשם

מחידושי רבותינו

לרפואת ולזווג הגון הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

ויקריבו הנשיאים את חנכת המזבח (במדבר ז. י)

איתא במדרש רבה ותנחומא כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלש דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו א"ל הקב"ה למשה לך אמור לאהרן אל תירא, לגדולה גדולה מזאת אתה מוכן. הקרבנות כל זמן שבהמ"ק קיים הם נוהגים אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו עכ"ל.

הנה יש לשאול כיון שהנשיאים התנדבו נדבה זו לחנוכת המזבח מרצונם הטוב בלי שום הכרח מי מנע מאהרן ע"ה מלהתנדב כמותם היה לו להתנדב ולא יצטער ולא יצטרך לניחומים ומי מוחה בידו.

ונלענ"ד אם אפשר בהקדים מ"ש הרב שפתי כהן על התורה פ"י קרח ומביאו הרב חיד"א בס' פני דויד וז"ל כל שבט לוי היו עניים שלא לקחו מהביזה ולא שאלו ממצרים לפי שהיה שכר שעבוד ושבט לוי לא נשתעבדו ושבט לוי אף שהיו רואים ישראל מלאים מכסף וזהב וכל טוב ארץ מצרים הם לא היו חומדים שום דבר אך קרח היה חומד ממון הרבה ונזדמן לו אוצר א' מיוסף הצדיק ע"ה לדעתו עש"ב.

אמור מעתה שכיון שאין לאהרן ע"ה ממה להתנדב כמו שהתנדבו הנשיאים שהיו עשירים מש"ה חלש דעתו עד שהוצרך לניחומים מהשי"ת ודו"ק ונכון.

(חיי שלום' למהר"י הכהן זצ"ל)

לזש"ק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזש"ק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה